

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 44/1976-77
med anledning av republikens presidents
framställning till Ålands landsting an-
gående lagen om godkännande av vissa be-
stämmelser i avtalet med Sverige för und-
vikande av dubbelbeskattning beträffande
skatter på inkomst och förmögenhet

samt lagen om godkännande av
vissa bestämmelser i tilläggsavtalet rörande
ändring i avtalet med Sverige för und-
vikande av dubbelbeskattning beträffande
skatter på inkomst och förmögenhet.

Sedan republikens president återkallat framställningen av den 30.06 1977
angående regeringens till Riksdagen överlämnade proposition med förslag
till lag om godkännande av vissa bestämmelser i tilläggsavtalet rörande
ändring i avtalet med Sverige för undvikande av dubbelbeskattning be-
träffande skatter på inkomst och förmögenhet samt det till avtalet fo-
gade protokollet har landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande över
ovannämnda framställning. Utskottet, som i ärendet hört lantrådet Ala-
rik Häggblom, riksdagsmannen Gunnar Häggblom samt överinspektören vid
finansministeriet i Helsingfors Hillel Skurnik, får i anledning därav
vördsamt anföra följande.

Det skatteavtal av den 27.06 1973, som nu ånyo förelagts för behandling,
utgör tillsammans med tilläggsavtalet av den 09.11 1976 en enhet, som
uppenbarligen bör behandlas samtidigt. Artikel 6 i tilläggsavtalet före-
skriver uttryckligen att "tilläggsavtalet utgör en integrerande del av
avtalet och träder i kraft samtidigt som detta". Att landstinget nu
beretts möjligheter att på en gång behandla hela ärendet bör därför
anses formellt och sakligt korrekt. Ovannämnda skatteavtal har tidi-
gare behandlats i landstinget (december 1974) men då icke vunnit lands-
tingets godkännande, eftersom frågan om compensationen till de åländska
kommunerna för skattebortfallet till följd av tillämpningen av avtals-
artikeln beträffande beskattningen av inkomst av arbete som utföres om-
bord på fartyg icke då hade blivit tillfredsställande löst. I andra
avseenden hade icke anmärknigar mot avtalstexten framförts. Andra gången
republikens president översände 1973 års skatteavtal till Ålands lands-
ting för behandling hade handläggningen av framställningen icke hunnit
slutföras innan nyval kommit emellan och och framställningen därför för-

fallit.

Tilläggsavtalet åter innebär att landskapet Åland, såvitt gäller kommunalbeskattningen, icke omedelbart anslutes till själva skatteavtalet utan avtalet skulle utvidgas att omfatta Åland till denna del efter notväxling på diplomatisk väg.

Lagutskottet har i betänkande nr 18/1975-76 av den 30.03 1976 utförligt behandlat och kritiskt uttalat sig om principen om att en del av en avtalsslutande stats territorium genom en avtalsbestämmelse undantas från avtalets tillämpningsområde. Vid en uppvaktning på justitieministeriet den 18.03 1976 har också till justitieminister Kristian Gestrin överlämnats en promemoria rubricerad "PM angående landskapet Åland och internationella fördrag, som slutits av republiken Finland". Lagutskottet har emellertid erfarit att beslut numera skulle ha fattats i Helsingfors om att Finland skall frångå ovannämnda princip och för framtiden avsluta internationella fördrag, som omedelbart äger tillämpning över hela rikets område.

För att vinna en överblick över ärendets utveckling och för att klarlägga alternativen, som i dag eventuellt kunde tänkas föreligga, har lagutskottet sammanställt en översikt enligt följande.

Den 27.06 1974 undertecknades avtalet med Sverige för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet (dubbelbeskattningsavtalet).

Den 02.04 1974 antog Finlands riksdag lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet. Inom föreskriven tid av tre månader härefter hade republikens president stadfäst denna lag. Han hade dock icke samtidigt beslutat om ratifikation av avtalet.

Den 23.12 1974 beslöt landstinget vägra sitt bifall till den ovannämnda lagens ikraftträdande på Åland, såvitt det ankom på landstinget att härom besluta.

Den 13.03 1975 överlämnade republikens president en andra framställning i samma ärende till landstinget men den 27 oktober samma år meddelade talmannen att ärendets behandling förfallit.

Enligt vad som meddelats lagutskottet, skulle under hösten 1975 för-

handlingar ha inletts med Sverige om "tilläggsavtalet" och ungefär ett år senare (09.11.76) har avtalet undertecknats.

Den 09.02 1977 har Sveriges riksdag godkänt lagen om "tilläggsavtalet".

Den 01.03 1977 fördes i Mariehamn överläggningar på ministernivå om de åländska kommunernas rätt och möjligheter till kompensation för skattebortfall till följd av sjömännens i tjänst på svenska fartyg särskilda beskattning. En arbetsgrupp tillsattes med uppdrag att bereda frågan. Parternas vilja att finna en acceptabel lösning måste betecknas som god. Redan under samma månad förelåg ett utkast till avtal.

Den 11.03 1977 hade Sverige ratificerat såväl dubbelbeskattnings- som tilläggsavtalet.

Den 03.05 1977 hade företrädare för landskapet Åland godkänt förslaget till kompensationsavtal.

Den 12.05 1977 paraferades kompensationsavtalet av företrädare för svenska budgetdepartementet och finska finansministeriet.

Den 17.05 1977 översändes avtalet till utrikesministeriet i Helsingfors för att vidarebehandlas på diplomatisk väg.

Den 31.05 1977 antog riksdagen lagen om godkännande av vissa bestämmelser i tilläggsavtalet rörande ändring i avtalet med Sverige för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. I riksdagens svar till regeringen förutsattes uttryckligen att det mellan Finland och Sverige redan färdigt förhandlade avtalet om ersättande av utebliven kommunalskatt åt kommunerna i landskapet Åland skulle bringas i kraft så snart som möjligt.

Den 12.08 1977 stadfäste republikens president ovannämnda lag.

Sedan Sveriges regering i medlet av augusti månad godkänt "kompensationsavtalet" beslöt även Finlands regering den 02.09 1977 vid föredragning inför republikens president godkänna avtalet och statssekreteraren vid utrikesministeriet befullmäktigades att på Finlands vägnar underteckna avtalet.

Den 11.09 1977 träder dubbelbeskattningsavtalet jämte tilläggsavtalet i kraft. Sedan avtalen trätt i kraft tillämpas de, territoriellt dock med vissa inskränkningar beträffande Åland, i fråga om skatt som uttas vid källan från och med den 01.01 1977 och i fråga om övriga skatter första gången vid beskattningen för år 1977.

Lagutskottet har ingående ur olika aspekter diskuterat ärendet och härvid funnit, att det icke mera är befogat att ifrågasätta det åländska kompensationsavtalets förverkligande. Avtalet har i positiv anda arbetats fram så långt att diskussioner överhuvudtaget icke mera är tänkbara om avtalstextens sakliga innehåll. Beslut om ratifikation har också fattats av Sveriges och Finlands regeringar. Själva principen om de åländska kommunernas rätt till kompensation för skattebortfallet är fastslagen. Ålands landsting kan naturligtvis vänta med sitt beslut i ärendet till dess kompensationsavtalet verligen de facto är undertecknat men det betyder sannolikt i princip ett beträffande Åland och kommunalskatten avtalslöst tillstånd mellan Finland och Sverige för någon tid framöver.

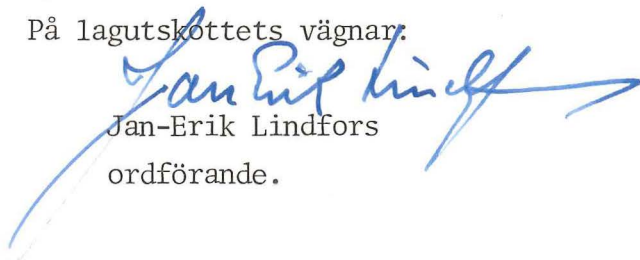
Lagutskottet har icke heller, trots allvarliga principiella betänkligheter, funnit det ändamålsenligt att i nuvarande skede föreslå förkastande av tilläggsavtalet men godkännande av själva skatteavtalet. Såsom ovan redan omnämnts har tilläggsavtalet dessutom formulerats såsom en integrerande del av huvudavtalet och träder i kraft samtidigt som detta. I avtalet mellan Sveriges och Finlands regeringar om ersättning för bortfall av kommunalskatt i vissa fall har uttryckligen hänvisats till skatteavtalet av den 27.06 1973. Av detta skatteavtal utgör alltså tilläggsavtalet, som vardera landens riksdagar godkänt, en integrerad del, som trots allt knappast av Ålands landsting bör åsidosättas.

Eftersom icke landstinget under behandlingen av dubbelbeskattningsavtalet vid höstsessionen 1974 och icke heller lagutskottet nu funnit anledning till annan anmärkning av saklig natur än i fråga om artikel 15 punkt 3 (beskattningen av arbete, som utföres ombord på fartyg) och då kompensationen till de åländska kommunerna för skattebortfall enligt denna artikel i dag bör anses säkerställd, har lagutskottet icke funnit anledning för Ålands landsting föreslå att landstinget denna gång skulle motsätta sig ett godkännande av dubbelbeskattningsavtalet med Sverige. Ett godkännande av republikens presidents framställning innebär att landskapet Åland kommer att anslutas till detta skatteavtal. Lagutskottet förutsätter, att landskapsstyrelsen övervakar att vederbörliga åtgärder vidtages så att skatteavtalets giltighetsområde i föreskriven ordning utvidgas.

Under hänvisning till ovanstående får lagutskottet förty vördsamt föreslå att Landstinget skulle giva sitt bifall till ikraftträdande jämväl på Åland av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan republiken Finlands regering och konungariket Sveriges regering för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt lagen om godkännande av vissa bestämmelser i tilläggsavtalet rörande ändring i avtalet med Sverige för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt det till avtalet fogade protokollet, såvitt sagda lagar och avtal innebär avvikelser från självstyrelselagen för Åland.

Mariehamn den 8 september 1977.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors

ordförande.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lindfors, viceordföranden Andersson samt ledamöterna Elmer Jansson, Dahlman och Berg.